

20 ÉVES AZ EURÓ

Idén 20 éve, hogy az Európai Unió egyes tagállamaiban 1999. január 1-én bevezették az eurót. Jelen Infojegyzet röviden bemutatja az euró történetét és néhány euróövezettel kapcsolatos kérdést.

- Az új közös pénz elnevezésében a madridi Európai Tanácsi csúcson (1995) egyeztek meg. Az euró szimbólumát (€) a görög epszilon (€) ihlette, mely kezdőbetűjében utal Európára, a középén futó két vízszintes vonal pedig a stabilitást szimbolizálja. Általános szabály szerint a konzisztencia jegyében a közös pénz elnevezése minden uniós ország nyelvén megegyezik, figyelembe véve az eltérő ábécétet.
- Az eurót nehéz hamisítani: speciálisan gyártott, kizárólag gyapotból készül a papír. Az előoldalát metszetnyomással nyomják, így ránézésre látszik, hogy eredeti-e. Minden bankjegyén hologram van (holografikus fólia csík, vagy holografikus bélyeg).
- Naponta közel 340 millió európai használja az eurót. Ezzel a dollár mellett a második legtöbbet használt fizetőeszköz.
- A 2004-ben Magyarországgal egyidejűleg EU taggá váló 9 ország közül 7 már bevezette az eurót, először Szlovénia 2007-ben, legutóbb Litvánia 2015-ben.
- Az Európai Bizottság 2004 óta évente kétszer – többnyire telefonos interjú formájában – közvélemény-kutatást végez az eurót bevezetni tervező országokban a közös pénz megítéléséről. Az eredmények az Eurobarométer oldalán olvashatóak.

Az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó Római szerződés (1957) aláírásának idején nem merült fel a monetáris integráció igénye, a Bretton Woods-i pénzrendszer által biztosított stabil pénzpiaci háttérnek köszönhetően. Ennek összeomlása után viszont (1971–1973), valamint az olajválság (1973) miatt egyre inkább indokolt lett egy **közös monetáris politika** kialakítása, mely a [Werner-terv](#) szerint több lépcsőben történt volna. A változó nemzetközi környezet azonban a tervezett közösségi valuták egymáshoz igazítását lehetetlenné tette. A közös monetáris politika iránti igény azonban változatlanul erős maradt. Ennek gyakorlati megvalósulása az ún. **Giscard-Schmidt-javaslatra** 1979-ben elindított **Európai Monetáris Rendszer (EMS)**, melynek központi eleme a közösségi valutákból álló valutakosár az [ecu](#) (European Currency Unit), ami megteremtette a közös pénz alapjait.

Az EMS sikere lendületet adott a közös monetáris politika koncepciójának. Jacques Delors, az Európai Bizottság (EB) 1985-ben megválasztott elnöke külön munkacsoportot alakított a monetáris unió koncepciójának kidolgozására. A [Delors-bizottság](#)ban meghatározó szerepe volt Lámfalussy Sándor magyar származású közgazdásznak, akit az „euró atyjaként” tartanak számon. A munkacsoport 1989-ben adta ki a későbbi Maastrichti Szerződés (1992) által intézményesített Delors-tervet, ami lefektette a **Gazdasági és Monetáris Unió (GMU)** programjának alapjait. A program központi eleme egy közös és egyetlen valuta bevezetése. 1994-ben létrehozták az **Európai Monetáris Intézetet (EMI)**, melynek első elnökéül Lámfalussy Sándort választották. A Maastrichti Szerződésben foglaltaknak megfelelően 1999. január 1-én, fél évvel az **Európai Központi Bank (EKB)** felállítását követően, bevezették az eurót. Az euró bevezetésekor számlapénzként funkcionált, majd 2002. január 1. óta készpénzként is használatos.

AZ EURÓÖVEZET

Az euróövezethez való csatlakozás feltételeit, az ún. [konvergenciakritériumok](#)at a Maastrichti Szerződésben határozták meg.

Az uniós tagországok mindegyike tagja a GMU-nak, közülük 19-en a szorosabb gazdasági és pénzügyi együttműködést vállalva feladta saját nemzeti valutáját és közös pénzre cserélte: ők alkotják az [euróövezetet](#). Az euró bevezetésekor a 15 tagországból 11-en csatlakoztak az övezet-hez.

Később csatlakozott [Görögország](#) (2001), [Szlovénia](#) (2007) [Ciprus](#) és [Málta](#) (2008), [Szlovákia](#) (2009), [Észtország](#) (2011), [Lettország](#) (2014), [Litvánia](#) (2015). Horvátország 2019. július 4-én nyújtotta be [kérelmét](#) az európai árfolyam-mechanizmushoz (ERM-II) történő csatlakozáshoz, amit az euróvezeti pénzügyminiszterek [nyilatkozatban](#) üdvözölték, és felvázolták a csatlakozás feltételeit és menetrendjét. Az euró bevezetését legkésőbb 2024-ig tervezik ([Portfolio 2019.07.03](#)).

Az EKB és az övezetbe tartozó tagállami jegybankok alkotják a monetáris politikáért felelős **eurórendszer**t. Az EKB egységes monetáris politikájának fő célja az **árstabilitás** fenntartása. Az összehangolt gazdasági és monetáris politika a közös valutából származó előnyök feltétele. A **gazdaságpolitika összehangolása** évente ún. [európai szemeszter](#) keretében történik. A tagok számára számos segédlet adott a közös célok - mint stabilitás, növekedés, munkahelyteremtés – elérése érdekében. Ilyen például a [Stabilitási és Növekedési Paktum](#), mely a fiskális fegyelem tekintetében tartalmaz előírt határértékeket.

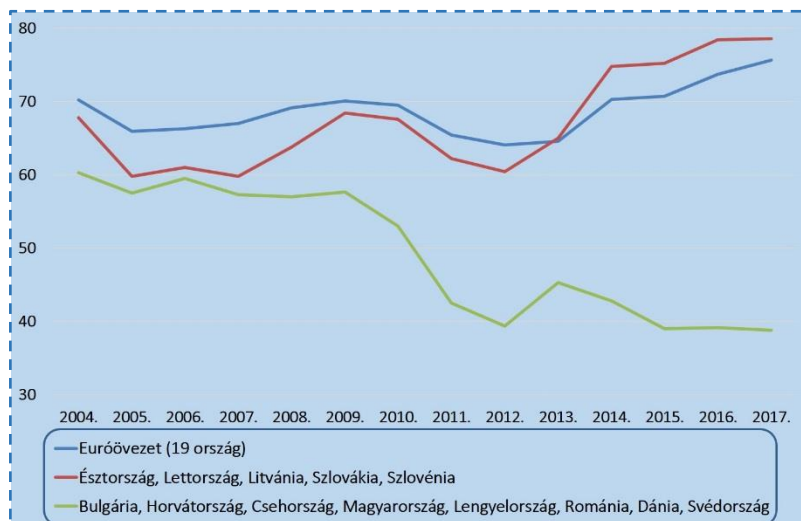
CSATLAKOZÁS AZ EURÓÖVEZETHEZ

Az EU minden tagállam – Dánia és az Egyesült Királyság [kivételével](#) – esetében szorgalmazza ([EB közleménye, 2018](#)) az eurózónához való [csatlakozást](#). A tagállamok maguk határozzák meg, mikor kívánnak az eurózóna tagja lenni. A csatlakozást több területre (gazdasági, politikai, szociális) kiterjedő felkészülés előzi meg. A gazdasági és monetáris integráció ilyen mértékű mélyítésével a tagállam vállalja, hogy **árfolyam- és monetáris politikáját az Európai Központi Bank határozza meg**. Az ún. konvergencia-kritériumok megléte egyrészt azt jelenti, hogy az ország kellően felkészült a csatlakozásra, másrészt egyfajta biztosíték a tagállamnak, és a teljes eurózónának a sikeres gazdasági és monetáris együttműködésre.

A Bizottság az EKB-kal közösen készíti el a csatlakozni szándékozó országról szóló ún. [konvergenciajelentést](#), melyben vizsgálják a konvergencia kritériumok meglétét, valamint a tagállami jegybankot érintő nemzeti jogszabályok és a közösségi jog (*acquis*) harmóniáját, az

eurórendszerbe való integrálódás jogi követelményeinek való megfelelést. Ez utóbbi esetben a jelentés vizsgálja a jegybank és annak vezetőinek függetlenségét, monetáris céljait, valamint a [Központi Bankok Európai Rendszeréhez](#) történt integrációját. A konvergenciajelentéssel az EU Tanácsa és a Bizottság a Szerződés 140. cikkében előírt követelményt teljesíti, miszerint az EKB és az Európai Bizottság legalább két-évente egyszer (vagy valamely eltéréssel rendelkező tagállam kérelmére) jelentést tegyen az EU Tanácsának az eltéréssel rendelkező tagállamok által a gazdasági és monetáris unió megvalósítására vonatkozó kötelezettségeik teljesítésében megtett előrehaladásról. A [legutolsó](#) konvergenciajelentést 2018. májusában adták ki.

1. ábra: Az euró támogatottsága a felnőtt lakosság körében (%)

Forrás: *Infoszolg/OECD, 2018*

Jelen kihívások

A 2008-as pénzügyi válság hatására egyre erősebben lépett fel az igény az **EMU elmélyítésére és az euróvezeten belüli hatékonyabb gazdasági kormányzásra** és költségvetési irányításra. A 2014. októberi euróvezetési csúcstalálkozó résztvevői [felkérték](#) az EB-ot, hogy az euróövezet jobb gazdasági kormányzása érdekében dolgozzon ki bizonyos intézkedéseket. A megbízást az Európai Tanács (ET) is megerősítette ([EUCO 237/14](#)). 2015-re született meg „Az európai gazdasági és monetáris unió megvalósítása” című jelentés, melynek angol címe ([Five Presidents' Report](#)) utal arra, hogy kidolgozásában részt vett az EB elnöke, az Európai Parlament elnöke, az EKB elnöke,

az ET elnöke és az eurócsoport elnöke is. A jelentés alapjául szolgáltak többek között „*A valódi gazdasági és monetáris unió felé*” című [jelentés](#) (az úgynevezett „**négy elnök jelentés**”), az EB 2012-es „*A valódi, szoros gazdasági és monetáris unió tervezete*” című [közleménye](#) és „*Az euróövezeti gazdaságirányítás javítását célzó következő lépések előkészítése*” című, 2015-ös [elemző feljegyzés](#).

A jelentés külön fejezetben foglalkozik a pénzügyi unió kiteljesítésével és a közös valutával mint a gazdasági unió hatékony megerősítésének alapfeltételeivel, miszerint kizárólag egy **ténylegesen egységes pénzügyi rendszerben** érvényesülhetnek egységesen a monetáris politikai döntések impulzusai. Prioritásként kezeli továbbá az **egységes bankrendszer** kiépítését, mivel az egységes valuta jelentős része banki letétként van jelen. A bankbetétek biztonságába vetett bizalom szempontjából elengedhetetlen az egységes bankfelügyelet, bankszanálás és betétbiztosítás.

Hasonló megállapításokat tartalmaz a Bizottság által 2017. márciusában kiadott „*Fehér könyv Európa jövőjéről és a továbblépés lehetséges irányairól*” megfelelő fejezete és az azt követő májusi „*Bizottság vitaanyaga a gazdasági és monetáris unió elmélyítéséről*”. A „Vitaanyag az Európai Unió pénzügyeinek jövőjéről” című [bizottsági dokumentum](#) vitára bocsátja a fehér könyvben szereplő öt forgatókönyv elemeit.

2017-ei évértékelő [beszédében](#) a Bizottság elnöke, Jean-Claude Juncker bejelentette, hogy a Bizottság konkrét javaslatokat tesz célzott **euróövezeti költségvetési sor** létrehozására, az alábbi funkciókkal:

- a **strukturális** reformok támogatása, a Bizottság strukturálisreform-támogató programjára építve;
- **stabilizációs** funkció;
- **védőháló** a bankunió számára;
- a tagállamokat az euróövezethez történő csatlakozást megelőzően **segítő** konvergenciaeszköz.

Juncker elnök fenti javaslatait részletezi „Az euróövezeti stabilitást szolgáló, uniós jogi keretbe foglalt új költségvetési eszközök” című bizottsági közlemény ([COM\(2017\) 822](#)).

Alapfeltevése, hogy egy **integráltabb és jobban teljesítő euróövezet** nagyobb stabilitást és jólétet eredményezne mindenki számára az unión belül. A közleményben bemutatott új költségvetési eszközök célja az euróövezeti tagállamok és az euróövezeti csatlakozás előtt álló tagállamok egyes eltérő szükségletének a kezelése, figyelembe véve az uniós tagállamként fennálló átfogóbb igényeiket és törekvéseiket.

Az euró [nemzetközi szerepének](#) további fejlesztése, az európai gazdasági és monetáris uniós megerősítése az alapgondolata a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet ajánlásainak ([OECD, 2018](#)), valamint Juncker elnök az Unió helyzetéről szóló 2018. szeptemberi [beszédének](#) is. Ezzel összhangban az EB ajánlást fogadott el az euró szélesebb körű használatának ösztönzéséről a fő stratégiai ágazatokban, különösen a nemzetközi energiaügyletekben, melyekben továbbra is döntően dollárban kereskednek.

A 2004-BEN CSATLAKOZOTTAK ÉS AZ EURÓ

2004 óta Magyarországgal együtt 13 ország csatlakozott az EU-hoz, amelyek közül heten tagjai ma az euróövezetnek. Ennek tapasztalatai országonként eltérőek, a megfelelő közössi monetáris fegyelem önmagában még nem elegendő a sikeres tagállami gazdasági teljesítményhez.

A Magyarországhoz hasonló gazdasági kihívásokkal bíró Szlovákia eurócsatlakozása sikertörténet (Bohle-Greskovits, 2010). A szlovák euróbevezetési stratégiát a szlovák kormány és a szlovák jegybank közösen dolgozta ki és fogadta el 2003-ban. A dokumentum fontos eleme az ún. regionális verseny a Visegrádi országok között, miszerint a régióban versenyelőnyre tehet szert az eurót elsőként bevezető ország, amelynek jutalma a magasabb pénzügyi hitelesség és a gyorsabban növekvő külföldi tőkeberuházások (Szijártó, 2018). A szlovák GDP 2008-ra elérte az uniós átlag 91 százalékát. Ezt követően – részben a világgazdasági válság okán – a kezdeti növekedés alábbhagyott.

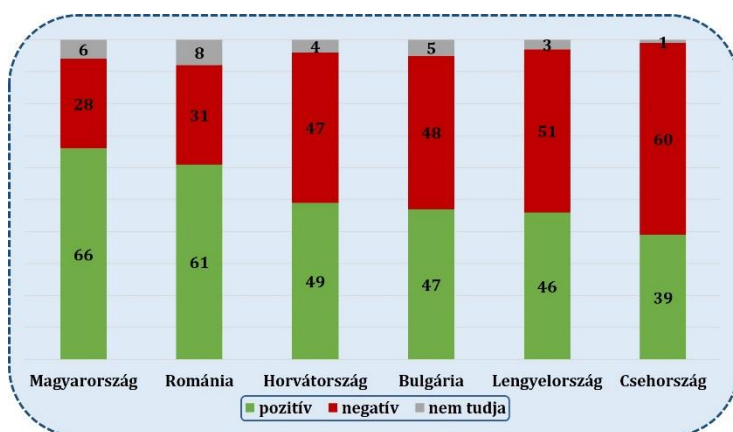
A szlovák euróövezeti csatlakozás 10. évfordulója alkalmából, az EKB által szervezett [konferencián](#) méltatták a rövid idő alatt megvalósított szlovák gazdasági és intézményi konvergenciát. Az övezethez való csatlakozással Szlovákia több, mint 10 százalékkal növelte exportját az övezeten belül. 2017-ben az egy főre eső GDP Szlovákiában 27,1 százalékkal előzte meg a magyart ([KSH](#)).

Románia esetében a belső politikai feszültségek miatt egyelőre nincs napirenden a csatlakozás. **Bulgária** 2018 nyarán jelezte az

Lengyelország, Csehország és Magyarország egyike sem vesz részt az Európai Árfolyam-mechanizmusban (ERM II.), ami az euró csatlakozás „előszobája”. Ezen országok gazdasági mutatóik ellenére, a kimaradás stratégiáját választották (Szijártó, 2018). Számos tanulmány foglalkozik azzal, hogy az önálló monetáris politikához való ragaszkodás okát [politikai](#) és nem makro-gazdasági megfontolásokban kell keresni.

A **Magyar Nemzeti Bank** (MNB) 2002-ben készített átfogó [tanulmányt](#) a csatlakozással járó előnyök, költségek és az időzítés fontosságáról. Az elemzés szerint az euró bevezetésének hasznai meghaladják a költségeket, és – optimális időzítés mellett – a gazdasági teljesítmény növekedéséhez vezet. Az MNB 2003-ban kiadott [közleményében](#) 2008 január 1-ei céldátum szerepel. Ez azóta egyre későbbre tolódott, jelenleg kikerült a politikai diskurzusból ([Közgazdasági Szemle, 2018](#)). Bár az ERM II. mechanizmusba való belépést sokan szorgalmaznák - derült ki a Portfólió által 2017-ben szervezett [szakmai vitából](#), a kérdés megítélése nem egyértelmű ([MNB, 2017](#); [Pelczné Gáll Ildikó, 2018](#)). A forintot Magyarország Alaptörvénye védi, az euróról népszavazást kezdeményezni ezért nem lehet. A közös valutára való áttérés kizárólag kormányzati elhatározásból lehetséges. Patai Mihály, az MNB alelnöke [szerint](#) Magyarország pénzügyi szempontból bármikor beléphetne az eurózónába, a csatlakozás „nemzet stratégiai kérdés”.

1. ábra: Az euró bevezetésének megítélése a közép-kelet európai régióban 2019-ben (%)

Forrás: *Infoszolg/Eurobarometer, 2019*

Eurócsoport felé csatlakozási szándékát, amit az eurózóna tagállamok pénzügyminiszterei és az EKB vezetése egyelőre korainak [ítélt](#) és további feltételekhez kötött.

Források:

- [Commission presents ways to further strengthen the euro's global role](#), European Commission, 2018
- Dorothee Bohle - Béla Greskovits: Slovakia and Hungary: successful and failed euro entry without social pacts, in: Pochet, P., M. Keune, D. Natalie (szerk.): After the Euro and Enlargement: Social Pacts in the EU, ETUI, 2010.
- Európai Bizottság euróövezettel kapcsolatos [oldala](#)
- European Parliamentary Research Service Blog, [The euro at 20](#)
- [Euro Summit documents 2010-2018](#)
- Szijártó Norbert: [Az euró bevezetése a közép-kelet-európai régióban tapasztalatok és kimaradás](#), MTA, 2018

Készítette: Soltész Katalin
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486